



En Colom contra el rei Ferran el Catòlic

Autor: Raimon Balagué

Data de publicació: 17-05-2012

Dues cartes del rei Ferran a en Diego Valera, a la tardor del 1476, en què el monarca dóna ordres d'atacar l'armada franco-lusitana dirigida per En Colom, ens evidencia que el futur descobridor lluitava en contra del rei i dels genovesos i que, en conseqüència, no podia ser genovès.

L'estudi que estic realitzant sobre els germans Valdés m'ha portat a indagar en la biografia d'un altre il·lustre ciutadà de Cuenca anomenat Mossèn Diego de Valera, ambaixador de Castella, escriptor i mestre-sala de Ferran el Catòlic. El primer document que vaig examinar d'en Valera va ser el seu epistolari¹, per veure si el que s'hi deia lligava amb la història oficial i per comprovar si a la seva llengua s'hi podien detectar catalanismes o catalanades. I va ser llegint-lo que, casualment, vaig trobar dues cartes escrites per Ferran el Catòlic que feien referència a En Cristòfor Colom i a la famosa batalla naval davant la costa de Portugal, esdevinguda el 13 d'agost del 1476.

La primera d'aquestes cartes, datada a Vitòria el 5 de setembre del 1476, té un gran valor, perquè referma l'afirmació que En Jordi Bilbeny² fa a la seva obra *Cristòfor Colom, Príncep de Catalunya*, segons la qual En Cristòfor Colom participà en aquesta contesa militar en qualitat de capità de l'armada franco-lusitana i no com a simple tripulant d'una nau genovesa. El testimoni de primera mà del mateix rei Ferran no deixa lloc a cap mena de dubte:

I la segona d'aquestes missives, datada dos dies després també a Vitòria, el 7 de setembre del 1476, no fa sinó confirmar el que ens diu la primera: que el rei Ferran tenia clar que En Colom i els portuguesos eren al mateix bàndol.

Tenint en compte la transcendència de la troballa, vaig enviar les cartes a En Jordi Bilbeny perquè me'n donés el seu parer. És el que us transcriu tot seguit: "Atès que un Colom genovès mai no atacaria un estol de naus genoveses plenes de compatriotes seus; i com que no podem posar en dubte aquest testimoni documental del rei Ferran, que és autèntic de tot en totes, llavors és que En Colom no podia ser genovès —el Colom genovès analfabet que ens han volgut fer creure que era—, sinó que som davant del Colom barceloní, antitrastàmara i emparentat amb la casa reial portuguesa. És a dir, que les dues cartes de Ferran el Catòlic ens corroboren que En Colom, el Colom navegant i corsari, era català".

Raimon Balagué

1 LUCAS DE TORRE Y FRANCO-ROMERO, "Mosén Diego de Valera: Su vida y obra"; Boletín de la Real Academia de la Historia, 64 (1914), p. 369-370.

2 JORDI BILBENY, Cristòfor Colom, Príncep de Catalunya; Edicions Proa, Barcelona, 2006, p. 353-358.